

SANDARA

LITHUANIAN

THE LEAGUE

NEWSPAPER

EINA NUO 1918 METŲ

SANDARA

Published by the
Lithuanian National League
of America

840 West 33rd Street
Chicago, Illinois, 60608

Telephones:
(312) 927 4789
(312) 543 8198

PRICE 50 CENTS

* VLIKO METAI *

APRIL 2 - 1984

NR. 7.

AMERIKOS CIVILINIŲ

TEISIŲ SĄJUNGA

Pirmojo pasaulinio karo išvakarėse, 1917 m., grupė amerikiečių nutarė, kad yra reikalinga organizacija Amerikos piliečių teisėms ginti nuo nekonstitucinių valdžios veiksmų. Anais laikais gimusi "American Civil Liberties Union" užsiėmė daugiausiai vyrų gynimu, kurie dėl savo įsitikinimų priešinosi tarnybai kariuomenėje. Ilgainiui ši organizacija pradėjo užsiiminėti įvairiausių principinių piliečių teisių pažeidimų klausimais stengdamasi dalyvauti bylose, kuriose yra liečiama JAV konstitucija, o ypač jos "teisių papildymai" (Bill of rights).

Priešingai viešajai nuomonei, Amerikos civilinių teisių sąjunga pati bylų nekelia ir kriminalinių nusikaltėlių negina, bet padeda, pristatydama savo advokatų nuomones, teismams spręsti principinius klausimus. Dažnai tokios bylos būna nepopuliarios ir visuomenė suriša Civilinių teisių sąjungos dalyvavimą byloje su nusikaltėlio, o ne teisinio principo, gynimu. Iš tiesų, sąjunga dalyvavo bylose, kurių kaltinamieji buvo komunistai, naciai, kuklusklaniečiai, svetimšaliai, kurie protestavo prieš jų vizų prašymų atmetimus, nelegalūs imigrantai, netgi kunigai, kurie tvirtina, jog įstatymas dėl "paauglių šeimų gyvenimo" neteisėtai federalinėmis lėšomis remia katalikiškas mokyklas. Sąjunga pasižymėjo ginama kalbos, spaudos, tikėjimo išpažinimo, susirinkimų teises, pašto ir kitų ryšių priemonių, namų ir turto neliečiamumą ir t.t. Toks išivėlimas į dažnai nepopuliaras bylas paskatino kai kuriuos žmones šią sąjungą vadinti "kriminalistų teisių sąjunga", bet nei pravardžiavimas, nei dažni grasinimai sąjungos nariams šios organizacijos pastangų nesustabdo.

Sąjunga yra nepartinė, bet net jos vadovai pripažįsta, kad dauguma rėmėjų yra politiškai liberališko nusistatymo. Šiuo metu Amerikos Civilinių teisių sąjungai priklauso apie ketvirtį milijono narių. Jos lėšos pareina iš 20 dolerių metinio nario mokesčio (arba \$ 1000.- visam gyvenimui) ir aukų iš atskirų asmenų ir organizacijų. Jos skyriai veikia visose JAV-bėse.

1984 m. Sąjungos sąmata yra apie \$17 milijonų ir išlaikoma apie 100 tarnautojų. Sąjunga talkina apie 4,000 savanorių advokatų. Šiuo metu Sąjunga yra išivėlusį į apie 6000 bylų.

L. Miškinis

VLIKAS INFORMUOJA EUROPOS PARLAMENTĄ IR KONGRESĄ

VLIKO įstaiga išsiuntinėjo 22-ems Europos Parlamento nariams, įskaitant pirmininką P. DANKERT ir vice-pirm. DR. E.A. KLEPSCH, JAV-ųjų Senato ir Atstovų Rūmų priimtą sutartinę rezoliuciją 80 Pabaltijo klausimu ir ELTOS ypatingą numerį skirtą AN-TANUI TERLECKUI, VLIKO pirm. DR. K. BOBELIO laiške jie raginami pristatyti šio "narsaus lietuvių kančią pasaulio viešosios nuomonės teismui". Kovo 1 d. Europos Parlamento pirm. Pieter Dankert savo laiške Dr. Bobeliui padėkojo už gautą informaciją ir pranešė, kad "šie dokumentai yra perduoti Europos Parlamento Politinių Reikalų Komitetui tolimesniai svarstymui".

JAV Kongreso Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Komisijos pirmininkas DANTE B. FASCELL išspausdino CONGRESSIONAL RECORD (vasario 21 d.) skiltyse savo pareiškimą Antano Terlecko reikalui. Paminėjęs, kad Terleckas buvo pakartotinai įkalintas, Fascell baigė šiais žodžiais: "Lietuvos pagrindžio žurnalas AUŠRA išpėjo, jeigu pasaulis neišgirs šio kalinio šauksmą, jeigu nebus plačiai reikalaujama, kad šis laisvės kankinys būtų išlaisvintas, jis gali žūti". (ELTA)

PABALTIO VALSTYBIŲ REZOLIUCIJOS EUROPOS PARLAMENTE

DR. OTTO HABSBERG vasario 22 d. laišku painformavo VLIKO pirmininką, kad kai kurios Europos Parlamentui pristatytos rezoliucijos Pabaltijo klausimu jau nebebus svarstomos dabartinėje pilnaties sesijoje ir, pagal parlamentarinę tradiciją, bus laikomos neegzistuojančiomis. Todėl Dr. Von Habsburg planuoja jas iš naujo pristatyti dieną po Europos Parlamento rinkimų, kada, kaip naujas narys, jis galės pasiūlyti rezoliucijas. Jis tikisi, kad jos bus rezoliucijų sąrašo priešakyje ir yra įsitikinęs, jog Pabaltijo valstybių klausimas vėl atsidurs Europos Parlamento dienotvarkėje. (ELTA)

PETKUS NOMINUOTAS NOBELIO TAIKOS PREMIJAI

Sausio 31 d. JAV-ųjų Kongreso Komisijos Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Reikalams nariai nominavo VIKTORĄ PETKŲ ir kitus tris Helsinkio grupių narius - JURIJŲ ORLOVĄ, ANATOLIJŲ ŠČARANSKĮ ir MYKOLĄ RUDENKO - kandidatais 1984 metų Nobelio Taikos premijai.

BOIKOTAS PRIEŠ SOVIETŲ AUTOMOBILIŲ PARDAVINĖJIMĄ AUSTRALIJOJE

Pabaltiečiai Australijoje pradėjo boikotą prieš Sovietų automobilius. Žmogaus Teisių Sąjunga HELP (Help the Estonian, Latvian and Lithuanian Peoples) Hoberte Tasmanijoje, kreipėsi į australų publiką su moraliniu protestu prieš vergų darbo naudojimą sovietų automobilių pramonėje. Akcija nukreipta prieš automobilių LADA-NIVA, gaminamą centrinėje ŽIRGULI dirbtuvėje. Kai šis automobilis 1983 m. vasarą pasirodė Australijos rinkoje, HELP kreipėsi į LADOS agentą Tasmanijoje, prašydama, kad jis nutrauktų jo pardavinėjimą. Taip pat buvo kreiptasi į automobilių pardavėjų profsąjungą. Sovietinių automobilių klausimą 1983 m. lapkričio 10 d. Australijos Parlamente iškėlė SENATORIUS BRIAN HARRADINE, kuris paklausė, kaip LADOS importą galima suderinti su Australijos įstatymu, draudžiančiu importuoti vergų darbo gaminius.

Vienas LADOS variantas (sedanas žinomas ir kaip ŽIRGULI, ar FIAT 124 S) pardavinėjamas Kanadoje jau nuo 1978 m. Nuo pat pirmųjų dienų jį lydėjo kontraversija: kanadiečiai nenustoja protestavę prieš jo dirbtinai žemą kainą (\$4,000 Kanadoje, o \$15,890 SSRS-oje), jo poveikį Kanados automobilių pramonei, ir prievartinio darbo naudojimą Sovietų eksporto pramonėje.

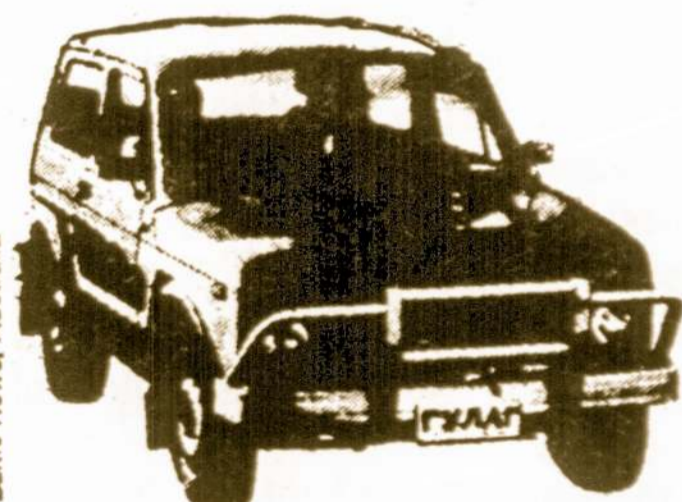
AVRAHAMO ŠIFRINO paskelbtais duomenimis, "sąžinės kaliniai" ir kiti belaisviai vaidina svarbų vaidmenį sovietinėje automobilių pramonėje. Šifrinas yra ŽIKŽON JAKOVE, Izraelyje, veikiančio kalinių, psichiatrinų kalėjimų ir prievartinio darbo konclagerių SSRS-oje tyrimo centro direktorius. (ELTA)

TRUMPAI

Vysk. V. Brizgio patriotiška malda, Vasario 16 minėjimo proga JAV Atstovų Rūmuose, buvo išspausdinta "Congressional Record".

Stambus Hot Springs, AR laikraštis "The Sentinel Record" palankiai paminėjo lietuvius. Vasario 12 d. išdėjo ilgesnį aprašymą apie Salomėjos Šmaižienės vedamą radijo valandėlę "Leiskit į Tėvynę, kartu primenant Lietuvą. Įdėta ir pačios S. Šmaižienės nuotrauka.

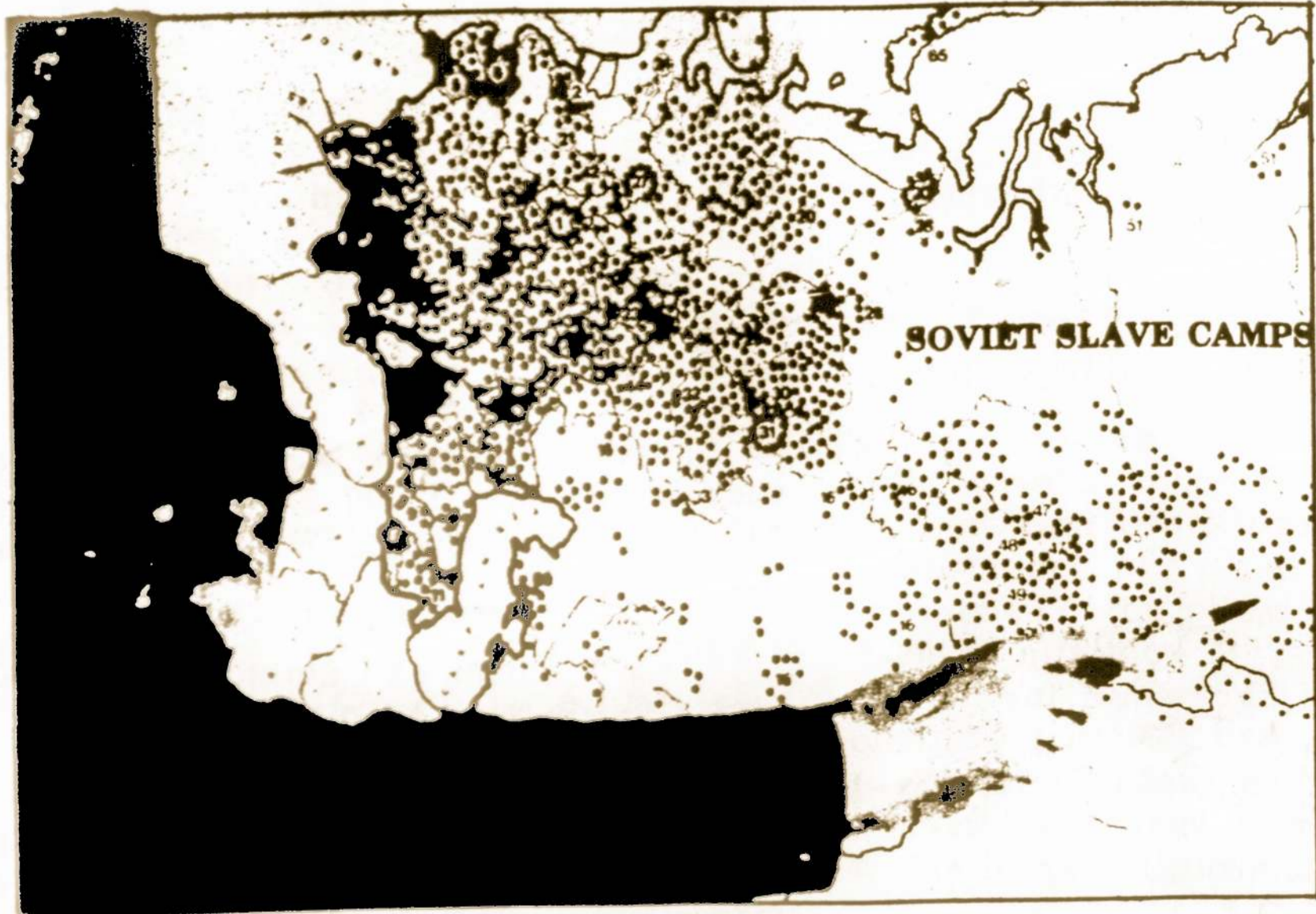
Amerikos Lietuvių Tarybos vice-pirmininkas dr. V. Šimaitis, dalyvaujdamas Nepriklausomybės minėjime Rockefeller, IL sveikinimo kalboje pasidžiaugė, kad JAV kongrese kasmet išpūdingai paminima ši lietuviams taip brangi diena. JAV Kongrese tie minėjimai įvesti ir toliau tęsimi Amerikos Lietuvių Tarybos rūpesčiu.

How many slave-built components are in this Soviet car, now on sale in Australia?

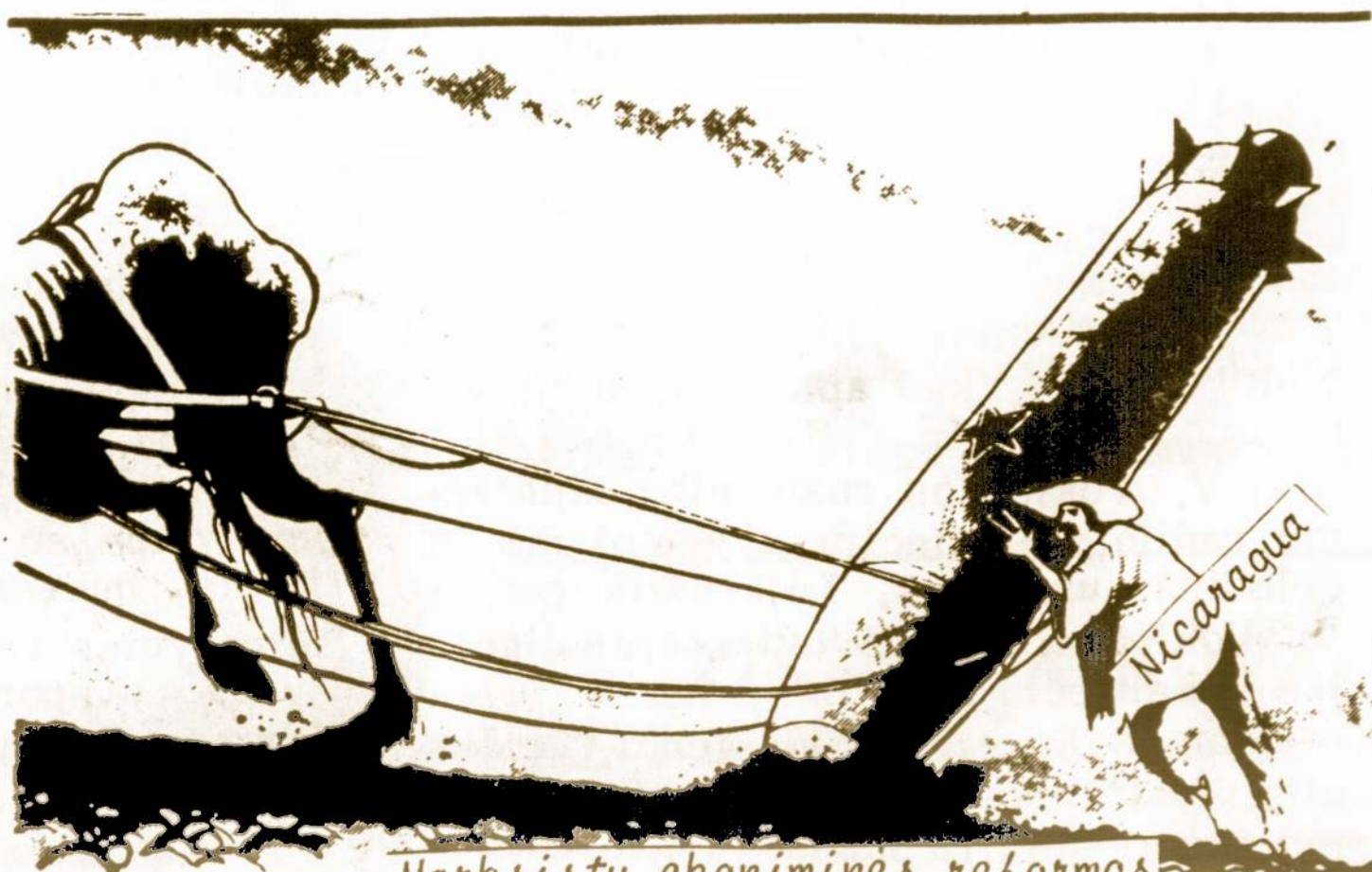
VERGŲ STOVYKLOS SOVIETŲ "ROJUJE"

American Opinion, Belmont, Mass.

SOVIET SLAVE CAMPS

2500 SLAVE CAMPS, prisons, and psychiatric hospitals in which at least five million are incarcerated, are indicated by Avraham Shifrin, author of The First Guidebook to the Soviet Concentration Camp System.

Marksištų ekonominės reformos Centrinėje Amerikoje

1984 THE TRUTH

PRAŠOME!

Pagal savo išgales aukoti TAUTOS FONDUI: savo uždaviniais vykdyti,

LIETUVOS LAISVĖS IŽDUI — laisvajai Lietuvai padėti atsistatyti, 6 kalbomis ELTOS informacijoms leisti, radijo transliacijoms į okupuotą Lietuvą finansuoti ir politiniams kaliniams gelbėti.

Nepamirškite tam tikrą procentą ir savo testamentu įrašyti: not-for profit, tax exempt corporation — Lithuanian National Foundation, P. O. Box 21073, Woodhaven, N. Y. 11421.

TAUTOS FONDO SUVAŽIAVIMAS

DEŠIMTASIS TAUTOS FONDO METINIS SUVAŽIAVIMAS įvyks 1984 m. gegužės 5 dieną Lietuvių Kultūros Židinys, 345 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y.

SANDARA

LITHUANIAN NEWS PAPER

Published bi-weekly on Mondays, except July,
by the LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA, INC.
Second class postage paid at Chicago, Illinois
Sandara (USPS 480-880)

GENERAL OFFICE:
840 West 33rd Street, Chicago, Ill. 60608

Phone YArds 7-4789
or (312) - 543 - 8198.

SUBSCRIPTION RATES: UŽSAKYMU KAINA:
In The United States per year \$10.00 Suvienyose Valstybėse metams \$10.00
In Foreign Countries per year \$10.00 Užsienyje metams \$10.00
POSTMASTER: Send address changes to SANDARA, 840 W. 33rd St. Chicago, IL. 60608

Opinions expressed in any column appearing in the SANDARA, including those of staff members, reflect the views of the writer only. The opinions may or may not be in agreement with those of the Lithuanian National League of America.

Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara

Lithuanian National League of America

ALT SANDAROS CENTRO VALDYBA:
pirmininkas - Povilas P. Dargis,
pirmasis vicepirm. - Aleksandras J. Chaplikas,
antrasis vicepirm. - Julius R. Kuzas,
centro v-bos sekr. ir organo Sandaros
redaktorius - Grožvydas J. Lazauskas,
centro valdybos ižd. - Hildė Kuzienė,
Centro valdybos vicepirmininkai:
Alena Devenienė, Antanas Andriulionis,
dr. Algirdas Budreckis, dr. Vytautas
P. Dargis, Vyto Uznys.
Kontrolės komisija: Ona Jagėla, Edita
Rimkus ir Jonas Galminas.

Svietimo komisija:
Edvina Yankus (Miami, FL),
Edvardas Boreiča (Chicago, IL.), Pet-
ras Bružas (Chicago, IL.), Antanas
Sukauskas (Detroit, Mich.), dr. Algir-
das Budreckis (Boston, MA.), Vaclo-
vas Prūsas (Chicago, IL.), Juozas Ruo-
kis (Los Angeles, CA), Stepas Paulaus-
kas (Cicero, IL), Elena Prekerienė (NY).
Teisinis patarėjas: dr. Kazys Šidlaus-
kas.
ALT SANDAROS CENTRO VALDYBOS ADRESAS:
840 West 33rd Street, Chicago, IL.
60608.

Bostono padangėje ...

So. Bostone,
Vasario 16
minėjime,
1984 m.
vasario 19 d.

ALTO pirm.
A. Chaplikas
(viduryje)
su programos
atlikėjais:
sol. Benediktas
Povilavičius
(kairėje) ir
muz. Jeronimas
Kačinskas
(dešinėje).

Boston, Mass. Padėka

Šiemet balandžio 1 d. suėjo 50 me-
tų kai Naujojoje Anglijoje veikia seniau-
sia lietuviška radio programa, vadovau-
jama Stepono ir Valentinos Min-
kų.

Ta proga buvo surengtas koncertas
ir balius. Pagerbta pereitų metų "Miss
Lithuania of N.E." panelė Verutė Bi-
zinkauskaitė iš Broktono. Koncerto pro-
gramoje dalyvavo inž. Juozas Stašaitis
iš Broktono, kuris sveikino radijo
vedėjus Minkus ir perskaitė Lietuvos
atstovo dr. Stasio A. Bačkio sveikini-
mą. Steponas Minkus buvo apdovanotas
Šaulių Žvaigždės Ordinu, kurį išrūpi-
no Šaulių Trakų Pilies Rinktinės pirm.
Vladas Bajerčius ir Šaulių Jono Vana-
gaičio Rinkt. pirm. Stasys Augonis (abu
iš So. Bostono). Valentina Minkienė ap-
dovanota Padėkos Aktu už lietuviškos
išlaikymo veiklą Amerikoje. Lietuvių
Kultūros Taryba Minkams įteikė puikią
plaketę. Taip pat inž. Stašaitis pers-
kaitė sveikinimus nuo Povilo ir Gertru-
dos Dargių, pirmosios Liet. Radio Pro-
gramų Pittsburgh, Pa. vedėjų, ir nuo
Kalifornijos Liet. Radio Klubo pirmi-
ninkės Rūtos Klevos Vidžiūnienės.

Koncerte dalyvavo Paslapties Trio
iš West Hartford, Conn. vadovaujant
Jurgiui Petkaičiui, ir populiarius humo-
ristas - aktorius Vitalis Žukauskas iš
N.Y.

Steponas ir Valentina Minkai dėko-
ja visiems dalyvavusiems auksinėse su-
kaktuvėse, visiems dalyvavusiems pro-
gramoje, ir visiems, kurie parėmė šias
sukaktuves sveikinimais ir skelbimais.
Dėkoja už sudovanotus rankdarbius lo-
terijai, visoms šeimininkėms už iškep-
tus ir sudovanotus skanumynus, ir ypa-
tingai dėkoja mūsų mielai šeimininkei
Monikai Plevokienei, jos pagal-
bininkėms ir visiems, kurie padėjo
pravest šias atmintinas sukaktuves sėk-
mingai. Dėkoja korespondentams Povi-
lui Žičkui, Elenai Vasyliūnienei, Jonui
Vizbarui ir Stasiui Santvarui.

TRUMPAI

Vieton išvykusio redaktoriaus kun.
J. Swyschuk, dabar nauja ukrainiečių
laikraščio "The New Star" vyr. redak-
torė yra I. Gorczynska. Ji mielai de-
da kiekvieną ALTO informacijos nusių-
tą straipsnį apie padėtį okupuotoje Lie-
tuvoje. Ji taip pat dalyvavo ALTO su-
organizuotame etninių laikraščių redak-
torių pasitarime.

MIAMI LIETUVIŲ ŽINIOS

Vasario 16 paminėta Vasario 12 d.
bažnyčioje ir Miami Lietuvių klube, ku-
riame dalyvavo apie 250 klubo narių
ir svečių.

Surinkta aukų 4570 dol. Pagal au-
kotojų pageidavimus jos paskirstytos:
VLIKUI - 1965 dol., ALTUI - 1716 dol.
Amerikos Lietuvių Bendruomenė - 889
dol.

Vasario 26 d. Miami lietuviai tu-
rėjo progos susipažinti su rašytoja Ele-
na Juciūte, kelių knygų autore, iš Lietu-
vių tremtinių gyvenimo Sibire. Ji su-
ruošė jaudinančią parodėlę iš Sibiro
tremtinių gyvenimo. Vytautas Semaš-
ka supažindino su jos naujai išleista
knyga "Ilgarkos Naujamiestis". Tai do-
kumentinis reportažas iš lietuvių trem-
tinių gyvenimo Sibire.

Miami, Floridoje du trečdaliai gy-
ventojų namuose kalba ne anglų kalba.

West Palm Beach / Boca Raton,
Floridoje parduota daugiausia naujų
namų - apie 69%.

Mirė J. Wezis

1984 m. kovo 22 d. mirė Sanda-
ros ilgametis skaitytojas ir rėmėjas
JUOZAPAS WĘŻIS, gyvenęs New Port
Richey, FL. Jis buvo gimęs 1892 m.
Lietuvoje. Daug metų gyveno Niles,
Mich., ten turėjo ūžeigą "White hou-
se". 1978 m. persikėlė į Florida.

Liko žmona Pola, posūnis Edward
Statkus ir anūkas Wally Hadsell, ku-
rie gyvena New Port Richey, Florido-
je.

Vakarų Vokietijos laikraštis "Die
Welt" skelbia, kad apie 400,000 Lie-
tuvos, Latvijos ir Estijos žmonių klau-
sosi V. Vokietijos rusų kalba siunčia-
mų radijo transliacijų gyventojams už
geležinės uždangos. Laikraštis ragina
V. Vokietiją pradėti tokias transliaci-
jas pabaltiečių kalbomis, net ir pri-
mindamas Europos parlamento rezoliu-
ciją, kad Lietuva, Latvija, Estija yra
neteisėtai smurtu Maskvos okupuotos.

A.A. ALGIRDAS LEONAS

*** MIRTIES METINĖS ***

Teisininkas, advokatas
ALGIRDAS LEONAS
1904/12/21 - 1983/4/28

Balandžio 28 d., 1984 m., suei-
na vieni metai nuo mūsų mylimo vyro
ir tėvo A.A. ALGIRDO LEONO mir-
ties.

Tai skaudžiai diena atžymėti, siun-
čiu a.a. Algirdo atminimui aukas mū-
šų spaudai ir Tautos Fondui paremti,
žinodama, kad tai būtų Jo norų išpil-
dymas.

Visus mielus draugus, gimines ir
pažįstamus prašau prisiminti a.a. Al-
girdą savo mintyse ir savo maldoje.

Skausmo prislėgti,
Galina Leonienė ir
sūnus Algirdas su šeima
New-Hampshire

Pranešame naują Lietuvių Tautodai-
lės Instituto adresą (Toronto Lietuvių
Namuose):

Lietuvių Tautodailės Institutas, arba
The Lithuanian Folk Art Institute, arba
L'Institut D'Art Populaire Lithuanien,
1573 Bloor Street West
Toronto, Ontario
M6P 1A6
Canada

L. Balsys
L. T. I. Valdybos pirm.

Vadinamoji "Freedom federacija"
yra sudariusi Tarptautinės prekybos
komisija, kurios nariu yra Amerikos
Lietuvių Tarybos įgaliotinis Vašingto-
ne - dr. J. Genys. Ši komisija pala-
ko ryšius su JAV karinėmis instituci-
jomis, būdama, kad nebūtų į užsienio
agresyvas valstybes, kaip Sovietų Są-
junga, eksportuojami naujausieji kari-
niams tikslams panaudotini išradimai.

Specialių investigacijų įstaigos -
OSI - direktorius Neal Sher buvo pa-

kviestas kalbėti Žydų bendruomenės
centre. Vašingtone Jungtinio Pabaltie-
čių komiteto atstovės A. Bedelis paklau-
stas apie jo įstaigos naudojamas infor-
macijas, gaunamas iš sovietinių įstai-
gų. N. Sher atsakė, kad jis mažai ger-
bia sovietų teisinius procesus, žino-
tos įstaigos nuteisia rusų disidentus,
bet vis tiek OSI nusistačiusi naudoti
iš sovietinių įstaigų gaunamas infor-
macijas ryšium su bylomis prieš imgran-
tus, kaltinamus dėl karo metu vykdytų
nacių nusikaltimų.

"New York Post" paskelbė Th. Lo-
verno straipsnį, nurodant faktus, kaip
Maskva laužo tarptautinę paštų sutartį.
Žinomi atsitikimai, kada siunčiamas į
Sovietų Sąjungą registruotas laiškas bu-
vo gautas, nors tikrumoje laiškas ga-
vėjo nepasiekė. Buvo atsitikimų, jog
pranešama, kad laiškas adresatui įteik-
tas, nors adresatas jau buvo prieš tre-
jus metus miręs.

New Yorko gubernatorius pasira-
šė automobiliuose diržų naudojimo įs-
tatymą, įsigaliojantį nuo 1985 m. sau-
sio 1 d., reikalaujant, kad diržus nau-
dotų jaunesni vairuotojai kaip 18 metų
amžiaus, vairuotojai turintieji "moki-
nio leidimus" ir kurių vairavimo lei-
dimas išduotas mažiau negu 6 mėne-
siams. Atrodo, kad ir JAV-bėse ilgai-
niui automobiliuose apsaugai diržų nau-
dojimo įstatymas bus pagriežtintas, kaip
kad Kanadoje.

New Yorko policija sėkmingai nau-
doja robotą "policininką". Robotas
yra 4 pėdų aukščio, turi 6 ratus, vie-
ną ranką ir sveria 230 svarų. Jame
yra reikalingi įrenginiai, kaip video
stebėjimui ir kt.

Šis robotas-policininkas Elmira,
N.Y. sausio mėn. atliko savo uždavi-
nį, kai po policijos susišaudymo jis
buvo paleistas į gyv. butą - apartmen-
tą pažūrėti po susišaudymo su piktada-
riais pasekmių. Robotas televizijos ek-
rane parodė visą kambario vaizdą ir
rado, kad piktadaris jau buvo nušau-
tas.

Dabar daugelis policijos departmen-
tų pradėjo naudoti "policininkus - ro-
botus".

Pasaulyje aukščiausio ūgio moteris,
28 m. amžiaus, yra Kanadoje.
Jos aukštis 7 pėdos ir 7 coliai, sveria
apie 400 svarų. Toronto ligoninėje prieš
darant jai vidaus operaciją turėjo jai
padaryti specialų operacinį stalą.

Pereitais metais JAV išgerta 432
milijonai litrų užsienio vyno.

JAV yra 52,088,744 R. katalikai,
t.y. 22% visų gyventojų. Veikia 177
diocezijų, yra 10 kardinolų, 54 archi-
vyskupai, 380 vyskupų, 57,870 kunigų,
120,699 seselės ir 7,658 broliukai. Lei-
džiama anglų kalba 159 laikraščiai, 7
ispanų kalba ir 6 kitomis kalbomis.

Pereitais metais užsienyje buvo
suareštuota per 3,000 JAV piliečių,
daugiausia Meksikoje, Kanadoje ir Vak.
Vokietijoje.

JAV vidutiniškas šeimos dydis yra
šiek tiek daugiau kaip trys asmenys
šeimoje.

Amerikoje yra 479 japonų fabrikai.
Daugiausia Kalifornijoje - 128 fabrikai,
Texas - 35, New Jersey - 27, Geor-
gia - 25, Alaskoje - 21, Ilinojuje - 20,
Mich. ir N.Y. - po 15.

Šimtmečio patobulinimai gyvenimui

Mano tėvas gimė iš rąstų suręstoje troboje, kurios vienas galas buvo skirtas žmonėms, o kitas, šaltos žiemos metu, – mažesniems ūkio gyvuliams. Troba žiemos vakarais buvo apšviečiama balonomis, šilumai ir maisto virimui aslos viduryje buvo duobė žaizdruvi, virš kurio kabėjo kablus puodams laikyti. Ši troba buvo be kamino, bet jo vietoje kraige buvo skylė, o šiaudinio stogo apačia apie šią skylę buvo išklota beržo tošimis, kaip apsauga nuo perkaitimo. Trobos asla buvo iš plukto molio. Maži langai, tačiau, buvo stikliniai. Apie patogumus ir vandentiekį, nei senelis, nei senelė nebuvo girdėję, tačiau jų namuose jau buvo kelios lietuviškos knygos.

Mano tėvas, augęs tokioje troboje, išmoko ir skaityti ir kitus mokytį. Jis išmoko naudotis elektros apšvietimu, kalbėti telefonu, vertinti vandens ir kanalizacijos įrengimus namų viduje, modernias spaudos priemones, net ir magnetofonu telefoninių žinių pranešimų užrašymui. Mano tėvo laikais buvo garlaiviai, geležinkelis, atsirado radijas ir televizija, automobiliai, susisiekimas oro būdu. Bet jis nežinojo, nors ir prileido, kad civilizacija atneš dar naujus gyvenimo patobulinimus.

Kai aš mokiausi, pasaulyje buvo virš 2 milijardų žmonių, o dabar yra penki. Mano jaunystės laikais buvo rašomosios mašinėlės, buvo hektografai ir rotatoriai, bet niekas nežinojo tranzistorių, zerox mašinų, lazerių, stalinių skaičiavimo mašinų, dirbtinių palydovų erdveje, tarpžeminio skridimo raketų, atominių bombų, skiepijimo nuo difterito, polio ar kitų dažnų epideminių ligų, žmogaus kūno organų persodinimo ir dirbtinių medžiagų įgauginimo žmogaus kūnui. Nebuvo penicilino, kortizono ir daugelio kitų patentuotų vaistų.

Iš tikro, mano tėvo ir mano gyvenime civilizacijos technika atnešė labai daug pakeitimų ir mes turėjome savo papročius ir sugebėjimus labai pakeisti. Nesitimsiu spręsti, ar visi pakeitimai buvo teigiami, bet paminėsiu kas padarė didžiausią įtaką išsivysčiusių kraštų žmonių gyvenimui.

ELEKTROS PRITAIKYMAS

Nors elektra buvo žinoma prieš trejetą šimtmečių, ji pradėjo žmones liesti vos perėjo amžiaus pabaigoje. Šiandien nėra modernaus namo, kuris galėtų gyventojus aptarnauti be elektros tiekimo. Šiandien net telefonas, nei automobilis, nei laivas, nei lėktuvas, nei kariuomenė, nei jokia įstaiga neveiktų be elektros.

Elektra davė mums ir radiją, ir televiziją, ir modernias spaudos priemones, ir naujus žmonių gydymo būdus.

AUTOMOBILIS

Perėjo šimtmečio gale išvystyti vidaus degimo varikliai pajungė civilizotą pasaulį naftos tiekėjams. Nors naftos kildai atrodė neišsemiami, jie baigsis sekančio amžiaus pirmoje pusėje. Žmogus, tačiau, išradęs automobilį, pasidarė judrus. Kas anksčiau buvo prabanga, tapo kasdienine būtenybe. Jei anksčiau jaunimas pėsčias eidavo į pasimatymus, dabar automobilis tapo jaunųjų santykiavimo sąlyga. Automobilis kaikiuriems pakeitė ir namus, ir tapo vieta, kurioje beveik viskas vyksta.

MODERNI MEDICINA

Kai maršalas Bismarkas sugalvojo valstybės tarnautojams pensijas 65 metų sulaukus, daugelis žmonių šio amžiaus nesulaukdavo, arba gyvendavo tik truputį ilgiau. Šiandien žmonių gyvenimo ilgis išsivysčiusiuose kraštuose per šimtmetį pailgėjo bent vienuolika metų, bet pensijos amžius tebėra 65 metai. Tai yra tiesioginės geresnių gyvenimo sąlygų ir medicinos priemonių išvystymo pasekos. Ilgesnio gyvenimo tikimybė, tačiau, graso subankrutuoti senatvės pensijų fondus.

BRANDUOLINĖ ENERGIJA

1960-tųjų metų jaunuoliai skelbė, kad reikia gyventi tik sau, nes branduoliniai

ginklai vistiek pasaulį pražudys. Dvidešimčiai metų praėjus, pasaulis tebėra, ir branduolinės energijos pavojai tebėra tokie patys. Atomus varo laivus, jo stotys gamina elektrą, tūkstančiai branduolinių bombų tebegraso pasaulį susprogdinti, o visi įrenginiai gali bet kada užkrėsti radiacija ne tik žmones, bet ir orą, vandenį, žemę, net ir erdvę. Branduolinių medžiagų atmatos teršia žemę, bet atsiskirti nuo galingojo atomo patarnavimų būtų labai sunku. Šis pavojingiausias civilizacijos patobulinimas yra taip pat vienintelis, kurį išvystė ne privatus išradėjas, ne komercinės bendrovės, bet valdžia!

APVAISINIMO KONTROLĖS

Tūkstančius metų moterys buvo vyrų malonė, nes jos neturėjo savitų priemonių apsisaugojimui nuo nėštumo. Biologinės medicinos bendrovės ir čia rado vaistus, kurie moteris sulygino su vyrais. Gal tai buvo pats didžiausias civilizacijos žingsnis, nes jis pakeitė (ir tebekeičia) visuomenės sąrangą ir lyčių santykius.

Paminėjau penkis išradimus, kurie mano akyse turėjo didžiausią įtaką mano tėvo ir mano gyvenimo bėgyje.

Įdomiu supoalimu, mūsų šimtmetis neatrodo pasižymėjęs patobulinimais nei religijos, nei filosofijos, nei visuomenės politikos sampratoje. Gal būt Jūs, skaitytojai, ši sąrašą papildysite, gal rasite ką kitą svarbesnį. Praverstų išgirsti.

L. Lašas

JUOKAS – GERAS VAISTAS

"Kai šiandien sakoma, kad daug dalykų, kuriuos mes darome, yra mums kenksmingi, tai juokas tebėra mums geras", – sako daktarai.

Juokas pagerina cirkuliaciją, sustiprina pilvo muskulus, mankština širdį. Juokas pietų metu palengvina virškinimą, padidindamas skrandžio rūgščių ir virškinimui reikalingų skysčių tekėjimą į skrandį.

Todėl juoktis – sveika!

VEIDRODIS NEMELUOJA

Afrikoj sudužo lėktuvas. Vienintelis asmuo išsigelbėjęs buvo anglų pramonininkas. Išlikusių gyvų pramonininką iki atvyko gelbėjimo helikopteris globojo viena negrų šeima.

Sugrįžęs į namus pramonininkas atsidėkodamas savo išgelbėtojams nusiuntė dovaną. Tai buvo jo fabriko gamintas veidrodys.

Siuntinį atsiėmė negras, nesant žmoniui. Išvyniojęs veidrodį, jis pamatė jam me asmenį, labai panašų į jo tėvą. Didžiai nustebęs, jis puolė ant kelių ir sušuko verkdamas: "O mano tėve, kaip tu pasenai!"

Apie tai nieko nesakydamas savo žmonai, jis dažnai užsidadydavo pastogėję ir žiūrėdamas į veidrodį, kalbėdavosi su savo mirusiu tėvu.

Bet po kiek laiko žmonai parūpo, ko jis į tą pastogę vis eina. Vieną dieną, kada vyro nebuvo, ji nuėjo į pastogę ir, kai veidrodyje pamatė prieš save moterį, sušuko: "O seni, tinginy! Maniau, kad čia yra kažkokia paslaptiinga istorija su gražia moterim." Priėjusi arčiau prie veidrodžio, ji išpūtė lūpas ir su panieka sušuko: "Bet ir baidyklė tu susiradai!"

Abu

Tennessee valstybėje netoli Elizabethon vietovėje Peters Hallow jau 160 m. yra paprotys Velykų sekmadienį po pamaldų ir pietų praversti viešas kiaušinių (margučiu) mušimo varžybas. Suaugusių varžybose leidžiama turėti 6 tuzinus kiaušinių. Laimėtojas skaitomas tas, kas iš visų varžovų turės paskutinį nesumuštą kiaušinių. Vienais metais vienu stipriu kiaušiniu buvo sumušta 800 kitų kiaušinių.

Vaikų margučiu varžybose leidžiama turėti po 3 tuzinus kiaušinių. Varžybų metu neleidžiama gerti, pirkti ir parduoti.

Paprastai būna apie 5 tūkstančiai stebėtojų.

LAIŠKAS IŠ VAŠINGTONO

Į TAKŲ PARDAVĖJAI

Turtingiausios valstybės sostinė – Vašingtonas tvarko didžiausią pasaulyje biudžetą, samdo daugiausiai žmonių, svarts to ir išleidžia įstatymus, kurie paliečia ne tik 226 milijonus amerikiečių, tūkstančius pramonės bendrovių, bet ir daugelį užsienio valstybių. Vyriausybės ir kongreso atstovai savo rankose turi neapskaičiuojamą jėgą ir daugelis žmonių stengiasi šią jėgą palenkti savo naudai.

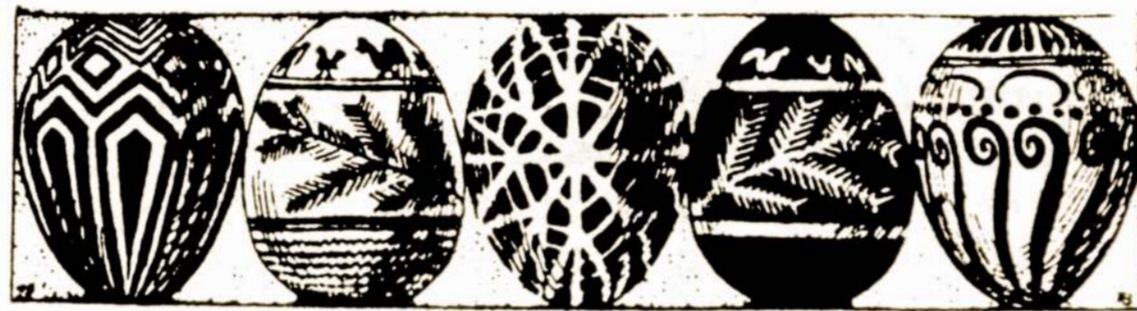
Jėgos lenkėjai išsivystė į atskirą pramonę, kuri už atlyginimą priima užsakytus, vysto ryšius ir priėjimo būdus prie įvairių galiūnų, duoda patarimus, kaip užinteresuoti tikslai galėtų būti pasiekiami. Tokia įtakos pardavėjų pramonė yra visiškai teisėta, asmeniškų ryšių išnaudojimas Vašingtone yra visuotinė priimama, o ir malonių suteikimai už vienkias ar kitokias paslaugas yra suprantami, kaip įprastas elgesys.

Kongresmanai seniai išmoko remti vienas kito pasiūlymus ir supranta, kad atsakymas prisidėti prie kombinacijų yra pateisinamas tik tuo atveju, jei atstovai gręstų pralaimėjimas rinkimuose. Priėmus įstatymų pasiūlymų paramos prekybą ("Jei tu man padėsi, aš tau padėsiu"), yra neišvengiama leisti tą pa-

Apie margučius...

... KĄ RAŠĖ beveik prieš šimtą metų (1890 m.) DR. VINCAS KUDIRKA apie lietuviškus margučius ir jų reikšmę...

Ši ištrauka paimta iš Tėvynės Mylėtojų Draugijos išleistų Dr. Vinco Kudirkos raštų (Tėvynės Varpai) antrojo tomo.

IV.¹
Apie margučius. Pakvietimas ant rinkimo*ju. Vietos šmetinių parodų ūkiškų arklų. Kelios skaitilinės apie suktumą žydų. Lituanus lituano lupus.²

Po vainai kalba apie užmuštus kareivius, po Velykų pridera pasikalbėti apie išmuštus kiaušinius. Kiaušinis rodos toks menkas daiktas, o vienok – jis ne toks menkas kaip išrodo. Kiaušinis stoji į konkurenciją net su Amerika dėl įtaisyto garbes Kolumbui³ – tai, vyre, ne šutinta bulve suspausti! Apart to, žodžiai *omne vivum ex ovo* (kiekvienas gyvis iš kiaušinio) verčia mus kaip „gyvius“, žiūrėti ant kiaušinio su priderančiu pagerbimu ir nusilenkimu dvasioje. Jeigu taip turime elgtis su paprastu baltu kiaušiniu, tai jau suvis kitokio pasielgimo reikalauja margučis, nės jis, apart vidurinės, galima pasakyti, doriškos vertės, turi da vertę viršutinę: yra išmargintu.

Kam pradėjo marginti kiaušinius? Tikrai ne dėlto tik, idant jais vaikai ir vaikinai galėtų eiti *muštyn*, o paskui kabintis sau į plaukus. O ne! Turi būti gilesnė priežastis – tik apie ją čia nevieta kalbėti, ypač, kad aš pats apie tą dalyką menkai ką numanau. Žinau, kad margina su pagalba visokių kroskų, vaško, smailo geležinio daigto arba tam tyčia nulauzto peilio (o! neužmiršiu, kas tai yra nulauzti peilį, nors ir dėl taip pavartuano mierio!).

¹ Iš Nr. 4 „Varpo“ 1890 m. ² Lietuvis Lietuviuvi vilkas. ³ Ispanijos didžiūnai, pavydėdami Kolumbui garbes Amerikos atradimo, kalbėjo, jog nedidelis daigtas buvo tą padaryti. Tuomet Kolumbas, padavęs jiems *kiaušinių*, liepė jį pastatyti stačiu. Didžiūnai, pavartę kiaušinių, pasakė, tai esą negalima. Kolumbas gi, įmušęs storąjį kiaušio galą, pastatė. Taip pat ir su Amerikos atradimu, pirm Kolumbo niekam tas nebuvo atėję į galvą.

Kad marginal ant margučiu – eglutės, kryželiai ir t. t. – nuo pat pradžių iki šiai dienai turi tolydines *savo formas*, aprėžtas nuo įtekmes liuosos fantazijos; kad tuospat marginalius randame ant senovės iškasenų ir ant dryžių šian-dieniųjų parėdų prastų žmonių; kad su margučiais sujungti tūli padavimai ir papročiai žmonių – bet tai da ne viskas, ką reikia apie margučius žinoti.

Siek-tiek kantrybės, o neužilgo pasirodys knyga su iliustracijomis margučiu, surengta Z. Wolski'o ir T. Dovgird'o, pažįstamo jau mums rinkėjo lietuviškų senovės iškasenų. Buvo apgarsinta lenkiškuose laikraščiuose (Tyg. illustr. Nr. 328 m. 1889 ir laikraštyje Kłosy Nr. 1243 tų pat metų), kad minėti ištyrinėtojai renka margučius iš visų kraštų, na ir pasisekė surinkti jų su viršum 3000. Savo akimis regė-jau tuos margučius, stebėjaisi skaitiliumi, įvairumū marginalių ir pakėlęs akis augštyn pamislyjau: palaimintos vištos, kurios tuos kiaušinius padėjo! Palaimintos merginos, kurios juos išmargino! Turėjau tiesa taip pamislyti, nės T. Dovgird atsi-dėjęs dirba kvarbomis kopijas tų margučiu ir patalyps ketinusoje pasirodyti knygoje, na ir apamžys juos tokiu būdu. Tarp tų laimingų kiaušinių yra ir margučiai iš Lietuvos: Suvalkų rėd. iš Kalvarijos ir Seinių pavičių. Vilniaus rėd. iš Viln. pav., Kauno rėd. iš Panevežio pav.

Nereikia, man rodosi, aiškinti, kad D. ir W. knyga bus ne dėl pasibovojimo, o tik dėl moksliskų ištyrinėjimų. Ką gali margučiai priduoti mokslui? Tai mat kad gali, nės: 1) margučiai nurodo, kokius marginalius mylėjo žmones ir vartojo dėl pirminės ornamentikos, 2) įtala marginalius ant margučiu gali nurodyti ant senovės iki krikščioniškos dailės, 3) su margi-nimu kiaušinių sujungti visokie tikėjimiški padavimai ir tt. Tai gi malonu, idant toje knygoje būtų margučiu iš visos Lietuvos kraštų. Na, tai, Lietuviai, nepatingėkite pa-sirūpinti pririnkti margučiu iš savo apygardos, tai nesunku.

V. KUDIRKOS RAŠTAI

čia metodiką taikyti atstovų perrinkimo rėmėjams ir taip pat komercinėms bendrovėms, kurių vadovų ryšiai su vyriausybės žmonėmis sudaro galimybes įtaigoti valstybės lėšų paskirstymą, mokesčių formules, įstatymų pobūdį ir t. t.

Be abejonės, įtakos išnaudojimas, siekiant naudoti atskirai piliečių grupę ar net atskiriems piliečiams neatitinka demokratijos idealams ir nėra etiškas, bet Vašingtone šis elgesys yra ne tik priimamas, bet ir ciniškai pateisinamas, kaip neišvengiamas politinio gyvenimo faktas.

Pereito šimtmečio pradžioje įtaka valdžiai ir kongresui dažnai buvo vystoma naudojant gimines arba gėrimus, kyšius ir moteris. Tai buvo paprasta, nors ir nelegalu, bet priimta. Šiais laikais, ypač po Watergate skandalo, įtakos vystymas yra labiau komplikotas ir griežčiau įstatymų varžomas.

Nauji suvaržymai, tačiau, netrukdo malones pardavinėti – tą liudija neseniai išgarsinti atvejai šioje administracijoje, lygiai, kaip jie buvo ankstyvesnėse vyriausybėse. Skirtumas dabar gal yra tame, kad prezidento Regeno vyriausybė mažiau slepia savo įsipareigojimus rinkimuose padėjusiems ištikimiesiems.

Prezidentui Rėgenui pareigas priėmus, vienas respublikonų partijos įtakos pardavėjas nesivaržydamas paskelbė Harper's žurnale: "Dabar aš pasinaudosiu savo santykiams". Kitas žinomas įtaigotojas padėtį apibūdino sėkančiai: "Jei kas nors galvoja, kad nėra svarbu, kas ką šiame mieste pažįsta, tas negyvena Vašingtone ir turbūt net negyvena šiame šimtmetyje". Kitas Nelsonui Rockefelleriui, Ronaldui Rėgenui ir Michael Deaveriui artimas įtaigotojas, tačiau, prisipažįsta, kad ne viskas jam yra malonu: "Savęs klausiu, ar tai, ką aš darau, yra moralu? Kartais aš siek tiek nemaloniai pasijaučiu!"

Įtaką vystyti Baltuose rūmuose padeda pažintys ypač su dviem žmonėmis; Michael Deaveriu, kuris yra prezidento atstovas nepolitiškiems reikalams ir kontroliuoja Rėgeno pasirodymus ir pasimatymus, ir Edwardu Meese, kuris iki jo pristatymo valstybės gynėjo pareigoms buvo pats svarbiausias vidaus reikalų tvarkytojas.

Deaverio ryšis su Peter Hannafordu buvo geras Ronaldui Rėgenui būnant Kalifornijos gubernatorium ir kandidatuojant prezidento pareigoms. Dabar jų santykiai yra rėti, o paties Hannaford'o įtaigavimo bendrovė yra tik 30-ta pagal dydį su \$2,130,337 apyvarta 1982 metais.

Patį įtakingiausią įtaigavimo bendrovę priklauso Robert Gray, kuris anksčiau dirbo pasaulio didžiausioje Hill ir Knowlton įtaigavimo bendrovėje. Jis atstovauja apie 100 klientų, kaip Amerikos geležies ir plieno instituta, Motorolą, Occidental Petroleum, Strohs bravorą, Warner Communications, Arabių moterų lygą, Haiti turizmo agentūrą ir, kurį laiką net Gvatemalą. Jo klientų tarpe (nebūtinai už pinigų) būna ir Baltųjų rūmų tarnautojai, senatoriai ar jų žmonos, vyriausybės ministrai. Mažiausias atlyginimas už patarnavimą yra \$5000 per mėnesį, bet klientai bendrovę samdo nežinodami, ar ji pajėgs norimą tikslą atsiekti.

Warner bendrovė pernai norėjo savo filmos Superman III premjerą pradėti Vašingtone, Gray bendrovė susitarė su Baltaisiais rūmais įvykį pradėti pikniku, dalyvaujant prezidentui Rėgenui su poniu ir paskyrė premjerus peną paliegiųjų olimpijadoms tikslui. Prezidentą Rėgeną įtikino Michael Deaver, kad šis įvykis padidins jo populiarumą, nes paliegiųjų olimpijadoms rėmimas anksčiau buvo Kennedy šeimos rankose, Warner bendrovei, gi, filmo reklama atsėjo tik \$7,500 mėnesinio atlyginimo. Tokiu būdu įvyksta plačiai aprašomi įvykiai...

Valdžios ir kongreso sluoksniuose Vašingtone niekas nieko nedaro be išskaičiavimo. Įtakų pardavėjai, tačiau, dirba bet kam ne mainais už patarnavimus, bet tik už pinigus. Keičiantis valdžioms, keičiasi veidai ir įtaigavimo bendrovių laimės, bet pati sistema lieka daugiau ar mažiau tokia pati.

1984, IV. 03

L. Kasiulis

VIENINGA KOVA UŽ LIETUVOS LAISVĘ!

Dešimtojo Amerikos Lietuvių kongreso šūkis. Kongresas įvyks 1984 m. spalio 27-28 dd. 5001 West 79th St., Quality Inn Midway, Chicagoje, IL.

Nepamirškite savo aukos Lietuvių Teisėms Ginti Fondui

Prašome pasinaudoti šia atkarpa. Čekius rašyti "Lietuvių Teisėms Ginti Fondas" (arba "American Lihuanian Right s Fund, Inc.") ir siųsti adresu: 5620 So. Claremont Ave. Chicago, Illinois, 60636

AuKa Lietuvių Teisėms Ginti Fondui US \$.....

Pavardė, vardas

Adresas

CHICAGOJ IR APYLINKĖSE

CHICAGOS LIETUVIŲ TARYBOS

KONFERENCIJA

CHICAGOS LIETUVIŲ TARYBOS KONFERENCIJA

Chicago Lietuvių Taryba šaukia metinę darbo konferenciją, kuri įvyks š. m. balandžio mėn. 29 d. 2 val. po pietų Lietuvių Tautiniuose Namuose, 6422 S. Kedzie Ave.

Lietuvių organizacijos ir visuomenė kviečiama gausiai dalyvauti.

Chicago Lietuvių Taryba

IŠRINKIME LIETUVIŲ SANITARINĮ DISTRIKTĄ

JONAS TALANDIS

Kas skaito, rašo—
SANDARA
išsirašo

PREKYBOS RŪMŲ BANKETAS

Metinis Lietuvių Prekybos Rūmų banketas, tikslu paremti stipendijomis lietuvių studentiją, įvyks gegužės 26 dieną Martinių restorano salėje. Rengimo pirmininkai – Juozas Bacevičius, Algirdas Brazis ir Charles D. Macke. Įėjimas – \$ 20 asmeniui.

BRIGHTON PARKO LIETUVIŲ KARNAVALAS

Antrasis Metinis Brighton Parko Lietuvių Karnavalas bus 1984 m. liepos 7 d. (šeštadienį) nuo 11 val. ryto iki 11 v. vakaro tarp 4300 ir 4500 South Western kelio vidurinėje aikštelėje. Tą dieną Čikagos policija uždarys Western bulvarą nuo 43-čios iki 47-tos gatvės ir bus ten leidžiama karnavalo dalyviams pastatyti automobilius. Praeitais metais atsilankė virš 10,000 žmonių. Šiais metais bus lietuviško maisto, gėrimų, gros orkestrai, dalyvaus dainininkai, bus pakankamai stalų ir dvi palapinės. Vaikams bus žaidimai ir žaislai, Karnavale budės policija, gaisrininkai ir kt.

Kioskų leidimus už atlyginimą galima įsigyti kreipiantis į Viktorą Uta-
rą, 2616 W. Montgomery, Chicago, IL 60632 arba į advokatą Algį Glambą, 4411 S. Talman, Chicago, IL 60632 – tel. – 767 – 0600.

Karnavalo rengėjai yra Brighton Parko Lietuvių Namų Savininkų Draugija. Robert Zabrauskas yra leidimų reikalams komisijos pirmininkas. Parngimo vadovas yra Juozas Kulys, vyr. padėjėjas 12th Ward Aldermanas Aloysius A. Majerczyk.

Pranas A. Zailskus

1982 metais

Sandaros bankete, iš kairės: Sandaros red. G. J. Lazauskas, dr. Alvina Šabanienė - Wells, Petras Bružas ("Mūsų Sparnų" redaktorius) banketo pranešėjas teis. A. Wells, atvykęs su ponia iš Sun City, Arizona. Toliau matyti kons. Ant. Kalvaitis. (Nuotr. P. Malėtos).

DIDELĖ PARAMA SĖKMINGAS LIETUVIŲ MASONŲ BANKETAS

Lietuvių Masonų Klubas (Lithuanian Craftsmens Club) savo metiniame bankete, kuris įvyko kovo 24 d. Lietuvių Tautiniuose Namuose, Chicagoje, iškilmingai pagerbė Cook County šerifą RICHARD J. ELRADĄ.

Bankete dalyvavo virš 200 žmonių, buvo atvykusių ir iš toliau – dalyvavo iš Arizonos atvykę dr. Alvina Šabanienė – Wells ir buv. teisėjas Wells, ir kt. Amerikos ir Lietuvos himnus sugiedojo sol. Algirdas Brazis, akomp. Aldonai Brazienei. Meninę dalį atliko populiari Frank Zapolio vadovaujama Vyčių tautinių šokių grupė.

Kapeliūnui sukalbėjus invokaciją, prasidėjo nuotaikingos vaišės. Pradedant iškilmingą dalį, rengimo komiteto (kurio pirmininku buvo Vyto Uznys) vardu Julius R. Kuzas pristatė klubo pirm. K. Palukaitį ir kitus narius bei dalyvaujančius svečius, tolimesnei programai pravesti pakvietė teisėją Wells.

Pristatytas ir pagerbtas žyminiu šerifas RICHARD ELRAD. Dr. Alvina Šabanienė įteikė \$500 čekį Šrainerių invalidų vaikų ligoninei, atminimui a. a. vyro Juozo Šabano, kuris taip pat priklausė masonams.

Šia proga gauta ir sveikinimų, iš jų pažymėtinas Povilo P. Dargio iš Pittsburgo, PA., SLA prezidento ir kitų organizacijų veikėjo.

Šokiams grojo Neo- Lithos orkestras, vadovaujamas Algio Modesto.

Energingas rengimo komitetas, Vyto Uznio vadovaujamas, pripildė pilną salę dalyvių, jog daugiau ir tilpti negalėjo. O ypač džiugu, kad bankete buvo labai daug jaunimo. Dalyvis.

× Jei skilandžių jums tik reik — parašyk arba užėik! (Siunčiame ir į kitus miestus). International Meat Market, 2913 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Tel. 1-312-436-4337. Skilandžiai, medžioklinės, palengvicos, rūkytos ir šviežios dešros, veršiena, avienna, kiauliena ir jautiena. Užsakant didesni kiekį šviežios mėsos ar dešrų, duodama nuolaida. Sav. Izabelė ir Petras Burkauskai.

FOR RENT 4 rooms newly remodeled - Vicinity of 31st & Shields. \$ 200/month; \$ 200 deposit required - call evenings or weekends - 225 - 2952

ROBERT J. ZAPOLIS

Attorney at Law

3208 W. 95th Street, Evergreen Pk. IL. Phone. 423 - 8330

Member Sandara Lodge 77. Kreiptis lietuviškai arba angliškai.

Didžiausias Kailių Pasirinkimas!

PAS VIENINTELĮ LIETUVIŲ KAILININKA CHICAGOJE

Įstaigos: 263-5826 Namų: 677-8489

NORMANĄ BURŠTEINĄ
185 No. Wabash Avenue
second floor
Chicago, IL 60601

BRIGHTON PARKO KARNAVALAS 1983 m. liepos 2 d. Tai buvo pats pirmasis lietuvių karnavalas šioje apylinkėje. Šiais metais karnavalas įvyks liepos 7 dieną, šeštadienį, nuo 11 val. ryto iki 11 val. vakaro tarp 43-čios ir 45 - tos gatvių Western Ave kelio vidurinėje aikštelėje. (Ntr. P. Malėtos)

MR. ANTHONY'S BANQUET HALL

Savininkai - Petras ir Rita Dūdos, Sandaros skaitytojai ir rėmėjai

Ruošdami kuria nors proga pokylį ar vakarienę, prašau turėti galvoje MR. ANTHONY jaukias ir gražias sales, esančias

7348 W. Irving Park Road, Norridge, Ill. Tel. 453-2106, kur tikrai rasite malonų patarnavimą ir puikų, pagal jūsų pasirinkimą, maistą prieinamomis kainomis.

Apdraudų Agentūra

Tel.: 778-2233

Bell Realty & Bace Ins. Agency

Juozas Bacevičius
VALANDOS
Kasdieno 9 - 8 val. vakaro
Sekmadieniais uždaryta

6529 So. Kedzie Ave.

- Chicago, Ill. 60629

ŠIMAITIS REALTY

INSURANCE • INCOME TAX • NOTARY PUBLIC

2951 W. 63rd Street

Office — 436-7878

Res. 839 - 5568

CHICAGO, Illinois 60629
VLADAS SIMAITIS, J. D.
Registered Broker

Bedford INN

COCKTAILS DRAFT BEER
5758 W. 65th St. (65th & MENARD)

RESTAURANT & LOUNGE
Food Service Hours Mon. to Thurs. 11-8 Fri & Sat to 10 p.m. Open Sat. at 4 p.m.
• Fresh Oysters & Clams • Sandwiches, Steak, Lobster • Fresh Seafood Specialties • Happy Hour 4 to 6 Mon. to Fri.
ORDERS TO GO AVAILABLE 582-3510

Sav. Denny Simenas,
Sandaros 77 kp. narys.

BRIDGEPORT DELICATESSEN

3263 So. Halsted St., Chicagoje
Savininkas - Antanas Grigėnas

ŠVIEŽI, GERI PRODUKTAI
IR NEBRANGŪS
Viskas pagal jūsų lietuvišką skonį.

ENGLISH section

EDITOR Antanas Adomenas 7151 South California Chicago, Illinois 60629

JUSTICE DEPARTMENT - KGB LINKAGE COVERED UP ?

March 28, 1984

THIS LETTER HAS BEEN DELIVERED TO ALL MEMBERS OF THE SENATE AND HOUSE OF REPRESENTATIVES

New samizdat materials, revently smuggled from the Soviet Union into the West, raise disturbing questions which you may want to consider.

Are you aware that the notorious Soviet KGB is closely collaborating with the Department of Justice, Office of Special Investigations (OSI)?

Are you further aware that each link of OSI cooperation with the KGB has been established in the name of a "Congressional Mandate"?

I was shocked to discover on November 14, 1983, that Assistant Attorney General Stephen S. Trott, the chief of the United States Department of Justice Criminal Division, under whose auspices OSI is conducting its civil investigations, was totally unaware of a major Izvestia expose regarding the direction of OSI investigations by the KGB.

Federal District Judge Dickinson R. Debevoise, after considering extensive evidence relating to this issue in the case of UNITED STATES v. KUNGYS, reached the conclusion that the OSI is acting as a "partner" of the Soviet Procurators and the KGB.

It is tragic to see the infamous Procurator Bakucionis mistreat and prosecute Lithuanian dissidents on the one hand while working in close and warm contact with the OSI attorneys and their staff on the other.

I suspect that you do not will not tolerate the use of a "Congressional mandate" as a cover-up for work between the OSI and the KGB.

Respectfully, S. Paul Zumbakis Enclosure: DOCUMENTATION OF STATEMENTS MADE ABOVE c.c: All Washington based and represented media, Selected syndicated columnists

CASIMIR G. OKSAS, Jury Commissioner of Cook County, has been appointed to the Board of Visitors of the U.S. Air Force Air University for a term of three years.

The Air University Board of Visitors was constituted to examine the organization, management, curriculum and other aspects of the Air University operation.

Air University centrally manages the professional and specialized educational programs of the U.S. Air Force. Its jurisdiction includes the Air War College, Air Command and Staff College, Air Force Institute of Technology, Senior NCO Academy, Air Force ROTC, Civil Air Patrol, continuing education for Air Force lawyers, comptrollers, chaplains and graduate programs in engineering, medicine and science.

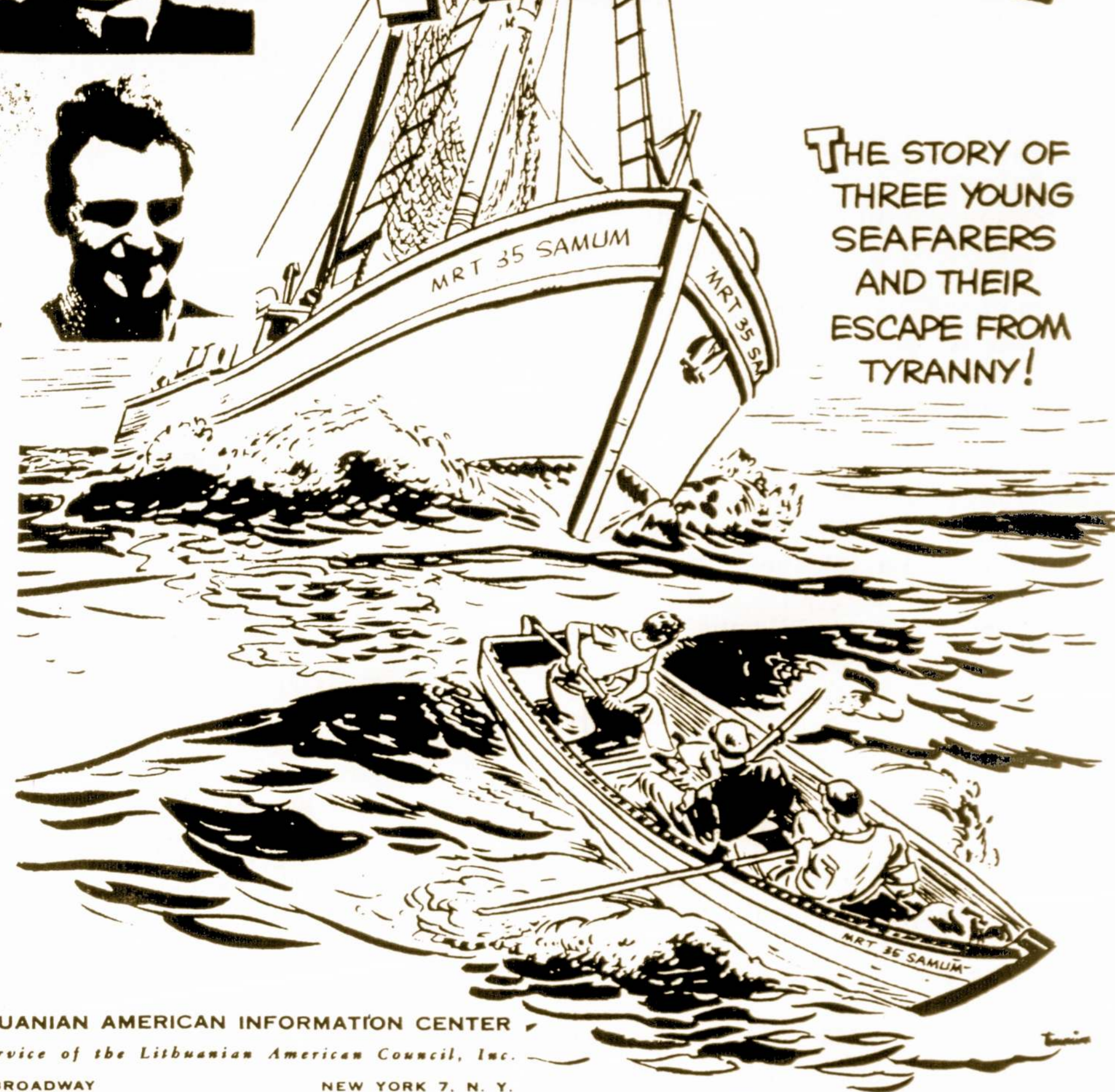
CASIMIR OKSAS is a retired colonel in the U.S. Army Reserve, was graduated as a civil engineer. He had active duty as a flying officer assigned to B-29 aircraft during World War II when that service was known as the U.S. Army Air Force.

The membership on the Air University Board of Visitors is selected from the fields of education, business, the professions and public service.

Congratulations to Casey on this very prestigious appointment!

VOYAGE TO FREEDOM

THE STORY OF THREE YOUNG SEAFARERS AND THEIR ESCAPE FROM TYRANNY!

LITHUANIAN AMERICAN INFORMATION CENTER A Service of the Lithuanian American Council, Inc. 233 BROADWAY NEW YORK 7, N. Y.

KNIGHTS OF LITHUANIA HOLD ANNUAL DANCE

The Knights of Lithuania, Council 36, will hold their Annual "May Flowers" Dance on Saturday, May 5, 1984 at 7.00 P.M. at the K of L Banquet Hall, 2455 West 47th Street, Chicago, IL.

John, L. Paukstis president

The Soviets' iron hand

Oleg Radzinsky, a founder of Moscow's only independent peace group, was condemned by a Soviet tribunal to one year of prison and five years of exile.

His imprisonment is more proof that the Soviet Union is anxious to spread peace propaganda only in foreign countries.

Rev. Joseph Prunskis Chicago Director of Information, Lithuanian American Council

Mr. & Mrs. Peter and Pearl Jasis

Peter Jasis and his wife pianist Pearl Jasis reside in Dycusburg, Kentucky. They are both active members of their community.

Recently Pearl Jasis has been honored as GRAND ORGANIST for 1983-1984 by Grand Chapter of Kentucky Order of the Eastern Star for her outstanding performances.

ATKARPA Sandaros prenumeratos pratesimui

Siusti šiuo adresu: SANDARA, 840 West 33 rd Street, Chicago, Ill, 60608

Siunčiu SANDAROS METINE PRENUMERATA..... 10 dol.

Siunčiu auką SANDAROS SPAUDOS FONDUI..... dol. Iš viso..... dol.

MANO PAVARDĖ.....

ADRESAS:.....

TEVYNĖS MYLĖTOJŲ DRAUGIJOS KAMPĖLIS

T M D

TEVYNĖS MYLĖTOJŲ DRAUGIJOS ADRESAS:
840 West 33rd Street,
Chicago, Illinois, 60608.

SENOVĖS PILKA PIS PRIE NEMUNĖLIO

Radviliškio miestelis prie Nemunėlio yra ten, kur upė Apaščia įteka į Nemunėlį. Miestelis stovi ant kairiojo kranto Nemunėlio ir dešiniojo kranto Apaščios upės, nuo Biržų 27 km.

Kukli Lietuvių Evangelikų Reformatų bažnyčia stovi nuošaliai ant aukšto Nemunėlio kranto, beveik nepastebima, pirmojo pasaulinio karo metu, 1915 m., bokštas buvo nugriautas, o klebonija sugriauta ir sugedinta. Po karo parapija ją atstatė.

Romos katalikų bažnyčia stovi miestelio viduryje ir apie ją sukasi visas miestelis. Kaip ev. ref. bažnyčia, taip ir Romos katalikų bažnyčia, buvo visa sugriauta iki pamatų.

Frontui nuslinkus iki Dauguvos upės ir stabilizavus, vokiečių kariuomenė prie N. Radviliškio pradėjo statyti pagrindinį tiltą. Tiltas buvo pastatytas į rytus apie 1 km nuo miestelio ir jungė Lietuvą su Latvija. Statybai vadovavo vokiečių kariai, nes tiltas buvo reikalingas vokiečių kariuomenei.

Fronto linija nuo Nemunėlio Radviliškio buvo apie 30-40 km atstumo. Tuo metu statė ir antrą tiltą per Nemunėlio upę ties Germaniško dv. ir Skaiskalnę (Šenberg), nuo Biržų apie 24 km.

Darbo jėga buvo Biržų ir N. Radviliškio valsčių gyventojai. Latvijos gyventojai beveik visi pasitraukė už Dauguvos upės, kur frontas buvo sustabdytas. Vokiečių kariai prie darbų varė visus gyventojus, neišskiriant ir moterų.

Turintieji arklius, turėjo važiuoti su vežimu ir vežti statybinių medžiagų iš miško. Kas arklio neturėjo, tas dirbo su kirviu, piuklu, kastuvu ar kitokiu įrankiu. Įrankius turėjo atsinešti

kiekvienas su savimi. Statybos medžiagą pavaryti valstiečiai gamino vietoje.

Miškas buvo visai arti; 1-2 km prie kelio. Prie miško buvo kalniukas apie 5-6 m. aukščio, kūgio pavidalo, apaugęs šimtmetinėmis, storomis pušimis. Pušys buvo nukirstos tilto statybai. Kalniuko žemes vežė pylimui supilti, nes Nemunėlio krantas Lietuvos pusėje buvo žemas.

Kasant kalniuko žemes, užtiko senovės priešistorines kapines (pilkalnis) Visi buvo palaidoti sėdomis ir į rankas įdėti akmeniniai bei kauliniai ginklai.

Kai buvo užtikti kapai, vokiečių kariai tuojau sustabdė kalniuko kasimo darbus. Už kelių savaičių atvažiavo komisija, kuri susidėjo iš kariškių ir civilių viršininkų. Kalniuko kasimo darbą vykdė toliau, išmatavo jo aukštį, plotį, atstumą nuo Nemunėlio ir nuo kelio ir padarė planą (žemėlapi).

Kalniuko žemes kasė statmenai. Atkastas inkapis matėsi aiškiai, kad sėdi, rankos nuleistos ir prie jų stovi ginklai, kurių medinės dalys supuvusios. Vokiečiai nufotografavo kiekvieną inkapį ir išmatuodavo kaip giliai yra žemėse.

Kiekvieno inkapio kaulus ir prie jo rastus ginklus suvyniodavo atskirai ir pakuodavo į dėžes. Visas dėžes išvežė į Vokietiją. Kalnelis buvo sulgyntas su paviršiumi.

Kai aš sugrįžau iš Rusijos 1918 m. vasarą, man buvo parodyta vieta, kur buvo pilkapis, ten jokios žymės nebuvo, nes užžėlusi žolė susilygino su visa aplinka. Šią vietą rodė man mano tėvas Jonas Variakojis, kuris dirbo nuo pradžių iki pabaigos su savo arkliu prie tilto statymo darbų. Jis ir papasakojo man visą tilto statymo eigą.

Vilius Variakojis

BRONĖ IR VILIUS VARIKOJAI 1981 metais atšventė jų palaiminto vedybinio gyvenimo 50 metų sukaktį. Pamaldų metu jiems buvo įteikta auksinė lentelė su kryžiumi ir 50 skaitčiumi. Bronė nuo pat Tėviškės parapijos įsikūrimo dalyvauja Moterų draugijos veikloje, taipgi chore. Taip dažnai pagrąžina pamaldas jos gražiu solo. Vilius iš profesijos inžinierius, turi „auksą rankas“, nes sukūrė visą Biržų muziejų savo namuose. Kai kurie jo rankdarbiai pasiekė net Washingtoną.

ELENA JUCIŪTĖ

Laidotuvės be pertraukos

Pirmąją (1948-9 metų) žiemą naujųjų tremtinių - lietuvių mirtingumas buvo masinis. Mirusius laidojo miesto kapinėse tundraje, netoli už miesto. Laidojo negiliai, vos prakalę į kaulų sušalusią žemę. Kurių liko šeimos narių, tie nulydėjo ir kapą užsižymėjo, vėliau statė kryžius. Daugelio vienišųjų mirusių kapai liko nepažymėti, niekam nežinomi, užmiršti.

Tamsioj naktį, baisiam šalty, pūgose, vos kojas vilkdami, suakmenėjusiomis širdimis laidojo žmonės savus ir svetimus. Kiekvienas galvojo, kas bus sekantieji iškeliaujantieji, gal jau ir pačiam eilė nebe toli? Meldėsi žmonės tyliai, kentėjo tyliai, retai pirmą žiemą tesigirdėjo laidotuvių giesmės ar visų šventųjų litanija, kuria dažniausiai buvo palydimi į amžino poilsio vietą mirusieji Lietuvoje.

Kombinatas duodavo lentų karstams ir darbininkų duobėms iškasti. Į baltų lentų karstus klojo skiedras, piuvenas ir guldė lavonus. Kai kam dar namiškiai ir kokią pagalbėlę padėdavo. Ir beveik be pertraukos laidotuvės vyko ištisą žiemos naktį... Tai buvo ne tik baisi, bet baisiausioji žiema, - ten visos žiemos baisios...

Išlikusieji gyvi po tos baisiausios žiemos naujieji tremtiniai jau nebetikėjo ir nebelaukė, kad juos kas nors iš tos vergijos išves, kad kas išvaduos. Žinojo jau čionykštės žiemos bausimą...

Iš naujausios knygos
Ilgarkos Naujamiestis

(Elena Juciūtė - Sibiro tremtinė)

16 DIEVO RANKA ŽMONIŲ REIKALUOSE

Jezaus Tarnavimas Prasideda

Susilaukęs trisdešimties metų, Jezus, išpranašautasai Mesijas, pradėjo savo tarnavimą, kuriuo Jis aiškiai pariparodė, kad Jis buvo nužengęs iš dangaus įvykdyti visus Sutvėtojo pažadėjimus, liečiančius įkūrimą visame pasaulyje ramybės valdžios. Senojo Testamento pažadėjimuose apie Dievo Karalystę ir jos palaiminimus, pasakyta apie suteikimą regėjimo akliems ir girdėjimo kurtiems; apie suteikimą sveikų kojų šlubiams ir apie prikėlimą iš numirusių. Jezus eidamas aplinkui ir skelbdamas Dievo Karalystę leido kaikuriems paragauti pažadėtąsios Karalystės palaiminimų. Jis atidarė kaikuriems akis, ir kaikuriems ausis. Jis pagydė kaikuriuos šlubus ir prikėlė keletą iš numirusių. Taip Jis pariparodė, kad Dievas gali įvykdyti visus savo pažadėjimus.

Jezaus žemiškas tarnavimas buvo trumpas, tik trys ir pusė metų. Ant Jo peties buvo padėta atsakomybė įkurti Dievo Karalystę ant žemės, bet tinkamam laikui atėjus nedaugeliems Jo priešams buvo leista prikalti Jį ant kryžiaus. Kaip keistas atrodė tasai įvykis tiems, kurie tikėjo kad Jezus buvo būsimasis žemės Karalius. Dar labiau jie stebėjosi tuo, kad Jis visai nesipriešino tiems, kurie Jį sugavo ir užmušė.

Visi žymesnieji pasaulio valdovai kovą su tais, kurie jiems priešinosi. Jezus gi nemėgino nė gintis, nė neleido savo mokytiniais ginti Jį. Todėl ant Jo galvos buvo išpiltas visas Jo pikty priešų kerštas. Pavydėdami jie nužudė Jį.

Bet tuo nepasibaigė Dievo planas. Apaštalas Povilas sako, kad meilė nepaliauja; taigi Jezus noringai atidavė savo gyvybę mylėdamas net savo neprietelius. —1 Korint. 13:8.

adresas: Joe Gramontas
5421 So. Mozart St.
Chicago, Ill. 60632

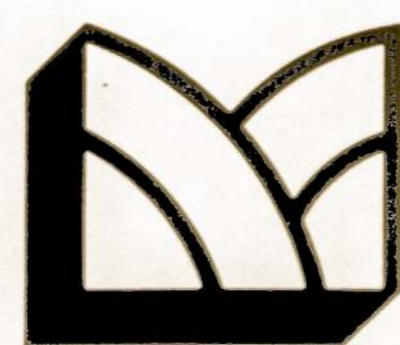
Kurie įdomaujatės, prašome parašyti atvirlaiškį, gausite dovanų įvairių knygų knygelių.

Linksmų Velykų švenčių!

LINKIME VISIEMS

GEROS VALIOS

LIETUVIAMS!

Midland Federal

Savings and Loan Association

8929 S. Harlem Ave., Bridgeview, Illinois 60455
Phone 598-9400
Branches: 4040 Archer Ave., Chicago, Illinois 60632
Phone 254-4470
2657 West 69th Street, Chicago, Illinois 60629
Phone 925-7400

Paul Zogas, President

KASA Lietuvių Federalinė Kredito Unija

AKTYVAI 22 milijonai dol.

MARQUETTE PARKE: 2615 W. 71st Street, Chicago, IL. 60629 telef. 737 - 2110	Kasos valandos: Nuo pirm. iki penkt. 10:00 v. iki 6:00 vak. Šešt. 10 val. - 2 p.p.	MOKA: 9% už taupomasias sąskaitas - passbook. 10%, 10.5%, 11% už terminuotus indėlius - CD.
CICERO: 1445 So. 50th Ave. Cicero, IL. 60650 Telef. 656 - 2201	Antr. 3:00 - 6:00 Ketv. 3:00 - 6:00 Šešt. 10:00 - 12:00	SKOLINA: Tik savo nariams žemesniais nuošimčiais ir geresnėmis sąlygomis negu bankai ar kitos finansinės institucijos.

Kiekviena sąskaita apdrausta Federalinės valdžios iki \$100,000.00

Visiems Velykiniai linkėjimai!

Laidotuvių Direktoriai MAŽEIKI-EVANS

Laidojame iš
2424 W. 69th Street
737-8600

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS
Laidotuvių Direktoriai

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street
Telef.: GROvehill 6-2345-6

1410 South 50th Avenue. Cicero
Telef.: TOWNhall 3-2108-9

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

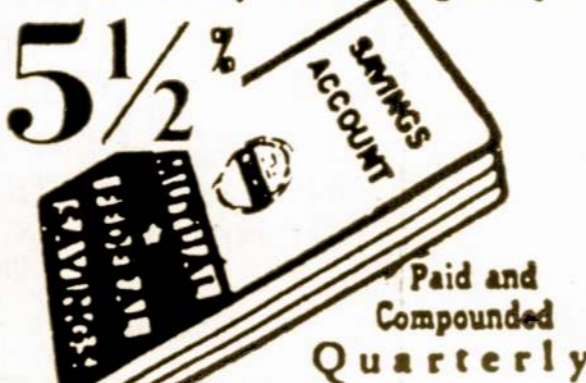
Aikštė Automobiliams Statyti

BALTIC BAKERY

4627 SOUTH HERMITAGE AVE Chicago, Illinois
Tel. LA 3-1510

2616 WEST 69th STREET Chicago, Illinois
Savininkas JUOZAS ANKUS Tel. 737-6784

PASSBOOK SAVINGS...
the best way to save regularly!

Paid and Compounded Quarterly

see us for
HOME financing.

AT OUR LOW RATES
WITH REPAYMENT
TO FIT YOUR INCOME

**Mutual Federal
Savings and Loan**

2212 WEST CERMAK ROAD Hours: Mon. Tues. Fri. 9-4
CHICAGO, ILL. 60608 Thur. 9-8, Sat. 9-1

PETER KAZANAUSKAS, Pres. Tel. 847 - 7747
SERVING CHICAGO AND SUBURBS SINCE 1905

Visiems Velykiniai linkėjimai!